

Siostrzane projekty Wikipedii: Wikisłownik

Helena Polak (Rovdyr)
Piotr Kubowicz (Derbeth)
Dariusz Jażdżyk (joystick)

Wsparcie moralne i techniczne Piotr „PMG” Gackowski

Czym jest Wikisłownik?

---

cyklopedia działająca w technologii → wiki

Wikisłownik

m *D* ~a, *N* ~iem, blm:
wolny słownik działający w technologii wiki

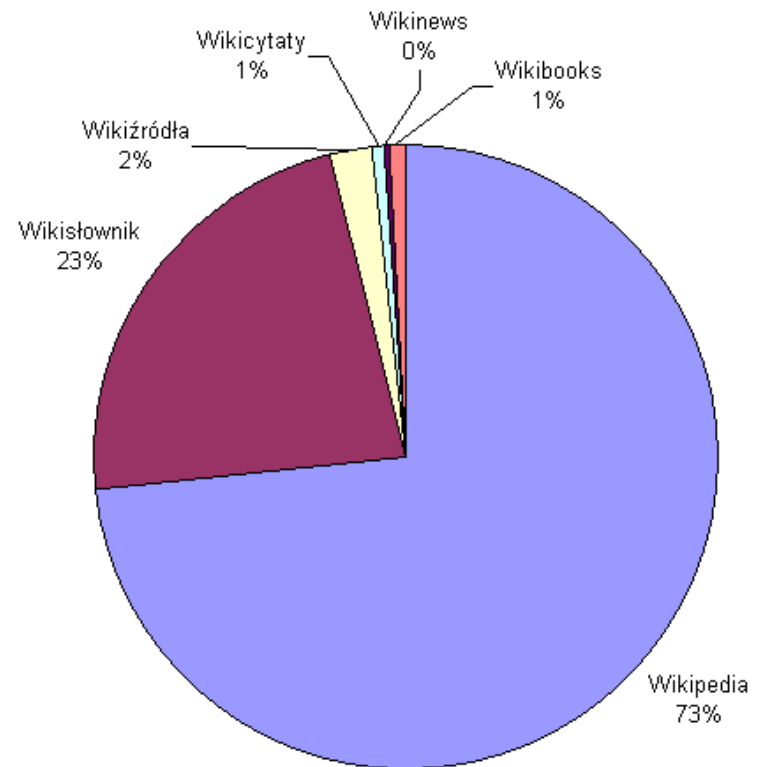
wiklin|a - *f* *C* ~ie, blm, *bot.*

Kalendarium

- 15 stycznia 2001 - powstaje anglojęzyczna Wikipedia
- 26 września 2001 - powstaje polska Wikipedia
- 12 grudnia 2002 - powstaje anglojęzyczny Wikisłownik
- 22 marca 2004 - powstają Wikisłowniki: polski i francuski

- Wikisłownik to najstarszy i największy z siostrzanych projektów Wikipedii

-
-
- Istnieje wiele Wikisłowników i każdy opisuje wszystkie języki. To znaczy, jeśli szukamy definicji angielskiego słowa po polsku, wchodzimy na polski Wikisłownik; jeśli jednojęzycznego słownika języka angielskiego – wchodzimy na angielski Wikisłownik.

-
-
- Na polskim Wikisłowniku zebrane są słowa z prawie 200 języków, od popularnych (angielski, niemiecki, francuski), przez egzotyczne (pirahã, tok pisin) po języki sztuczne (esperanto, interlingua).

7 największych języków na polskim Wikisłowniku

Język	Liczba haseł
Interlingua	19361
Polski	10618
Angielski	8142
Jidysz	7342
Slovio	6216
Niemiecki	4909
Rosyjski	3265

Liczba haseł

- W ostatnim tygodniu Wikisłownik przekroczył liczbę 100 000 haseł (nie: stron)

Społeczność

- W pracach biorą udział osoby niebędące Polakami (język chorwacki), Polacy na stałe mieszkający w innych krajach (Niemcy, USA), osoby dwujęzyczne.

-
-
- Wikisłownik to nie tylko hasła słownikowe.

Opisy gramatyki, schematy odmiany, wykazy czasowników nieregularnych, tabele transkrypcji i transliteracji.

Odmiana rzeczowników mocnych rodzaju męskiego typu (-s, -ar) [\[edytuj\]](#)

Typ (-s, -ar) to najczęściej spotykana deklinacja rzeczowników rodzaju męskiego w języku islandzkim. Charakterystyczna dla tego typu jest końcówka -s w dopełniaczu liczby pojedynczej oraz końcówka -ar w mianowniku liczby mnogiej.

Obok podstawowego wzoru odmiany tego typu posiada trzy podtypy, w których w czasie odmiany występują pewne oboczności.

Oboczności zachodzą także w rzeczownikach, których temat zakończony jest na **a**. W celowniku liczby mnogiej to **a** zamienia się wówczas w **ö** (jak to ma miejsce w jednym z poniższych przykładów).

Spis treści [\[ukryj\]](#)

- 1 Odmiana rzeczowników mocnych rodzaju męskiego typu (-s, -ar)
  - 1.1 Końcówki
  - 1.2 Przykłady
  - 1.3 Podtypy

Końcówki

	<i>lp nieokr.</i>	<i>lm nieokr.</i>	<i>lp określona</i>	<i>lm określona</i>
<i>M</i>	-ur	-ar	-urinn	-arnir
<i>B</i>	-	-a	-inn	-ana
<i>C</i>	-i	-um	-inum	-unum
<i>D</i>	-s	-a	-sins	-anna

Przykłady

heimur - świat

<i>lp nieokr.</i>	<i>lm nieokr.</i>	<i>lp określona</i>	<i>lm określona</i>
-------------------	-------------------	---------------------	---------------------

islenka islandzki

gramatyka języka islandzkiego

- czasowniki
  - słabe: grupa I - grupa II - grupa III
  - mieszane
  - nieregularne
- rodzajniki
- rzeczowniki
  - *m* (-s, -ar) - (-s, -ir) - (-ar, -ir) - nieregularne - słabe
  - *f* (-ar, -ir) - (-ar, -ar) - (-ar, -ur) - nieregularne - słabe
  - *n* (-s, --) - słabe
- liczebniki
- zaimki
  - osobowe - dzierżawcze - wskazujące

[\[edytuj\]](#)

[\[edytuj\]](#)

Słowniki tematyczne: jedzenie, państwa, fizyka, informatyka, liczebniki

Napoje - *beverages*

polski a-z →		angielski a-z →
lemoniada		lemonade
woda (mineralna)		(mineral) water
sok		juice
herbata		tea
kawa		coffee
piwo		beer

Różnice między Wikisłownikiem a Wikipedią

- Wielkość liter
- Podejście do linkowania
- Ścisły szablon
- Zamówienia na hasła

Krótkie wprowadzenie do leksykografii

Leksykografia

- praktyka i teoria układania słowników
- praktyka: po części sztuka (rzemiosło), po części nauka
- teoria = metaleksykografia

Tradycyjne elementy pracy leksykograficznej

- źródła:
  - istniejące słowniki,
  - teksty źródłowe (w tym korpusy),
  - własna kompetencja językowa (+ konsultacje ze specjalistami)
- określenie odbiorcy słownika (studia nad używaniem słownika)

-
-
- Wikisłownik poniekąd zaburza sposób pracy nad hasłami: jego twórcy są jego docelowymi użytkownikami.

Problematyczne elementy struktury słownikowej

- **leksem** – wyraz rozumiany jako abstrakcyjna jednostka systemu słownikowego języka

-
-
- **lemma** (forma podstawowa) – kanoniczna forma leksemu, która używana jest do jego reprezentacji, np. w słowniku

Ogólny szablon hasła

```
== {{subst:PAGENAME}} ({{język jaki}}) ==
{{wymowa}}
{{znaczenia}}
''rzeczownik, rodzaj żeński, męski''
: (1.1) [[krótki|krótka]] [[definicja]]
{{odmiana}}
{{przykłady}}
: (1.1) ''przykład'' → tłumaczenie
{{składnia}}
{{kolokacje}}
{{synonimy}}
{{antonimy}}
{{pokrewne}}
{{frazologia}}
{{etymologia}}
{{uwagi}}
{{tłumaczenia}}
* angielski: (1.1) [[ ]]
```

Wypełniony szablon

```
== nić ({{język polski}}) ==
[[Grafika:Garn i bomull lin och ull.jpg|thumb|nici (1.1)]]
{{wymowa}}
{{znaczenia}}
''rzeczownik, rodzaj żeński''
: (1.1) [[cienki]]e [[włókno]] [[używane]] [[np.]] [[do]] [[szycia]]
{{odmiana}} (1.1) {{lp}} nić, nici, nici, nić, nicią, nici, nici; {{lm}}
  nici, nici, niciom, nici, niciami, niciach, nici
{{przykłady}}
: (1.1) ''[[łatać|łatałam]] [[dziura|dziurę]] [[w]] [[ubranie|ubraniu]],
  [[ale]] [[pęknąć|pękła]] [[ja|mi]] ''nić'' [[i]] [[musieć|musiałam]]
  [[zaczynać]] [[od]] [[początek|początku]].''
{{składnia}}
{{kolokacje}} (1.1) ~ dentystyczna, ~ krawiecka; [[szpulka]]/[[kłębek]]/
[[motek]] nici
{{synonimy}}
{{antonimy}}
{{pokrewne}} (1.1) ''zdrobn.'' [[nitka]]
{{frazologia}} (1.1) [[nić Ariadny]]
{{etymologia}}
{{uwagi}}
{{tłumaczenia}}
* angielski: (1.1) [[thread]]
* niemiecki: (1.1) [[Faden]] ''m''
```


Multimedia

- **לוק**
- **solder**
- **חיה**

Udogodnienia

- Rozwijanie skrótów

Do kogo „należą” języki i na ile praca nad słownikiem jest twórcza?

- Oczekuje się, że słowniki mają być zgodne w interpretacji faktów językowych.
- Opinie na temat danej formy wyrazowej są wydawane na podstawie innych publikacji.
- Użycie wyrazu, czy rozpowszechnienie schodzi na dalszy plan.

-
-
- Mirosław Bańko: „Zamiast być obrazem języka słownik zaczyna być obrazem myślenia o języku, zamiast rejestrować fakty językowe – rejestruje, zwykle niejawne, poglądy, a także przesady.”

-
-
- Słownik powinien możliwie najbardziej obiektywnie opisywać język, jednak źle rozumiana rzetelność każe powielać to, co napisali inni.

Casus sprawy PWN kontra Kurpisz

- W przedmowie Kurpisz zaznacza, że słownik przygotowano na podstawie innych słowników, m.in. *Słownika języka polskiego* PWN.
- W Redakcji Słowników Języka Polskiego dokonano analizy, która wykazała, że 47% definicji zostało przepisanych (w obliczeniach wzięto pod uwagę jedynie definicje, w których przepisano co najmniej pięć kolejnych wyrazów)

-
-
- Sprawa trafiła do sądu. Powołano biegłego: prof. Ireneusza Bobrowskiego, który przebadał reprezentatywne próbki i stwierdził, że 50% z nich posiada identyczne definicje, co słownik PWN.

-
-
- prof. Bobrowski: "przepisywanie definicji z innych słowników w opracowaniu popularnym jest może naganne moralnie, mieści się jednak w uzusie pracy leksykografa. Definicja leksykograficzna w jej dotychczasowej formie (...) nie jest postrzegana jako przejaw twórczości naukowej, ale jako przejaw pracy technicznej. (...) Dlatego w celu zachowania ciągłości i współmierności prac leksykograficznych warto - zdaniem wielu językoznawców - zaopatrywać wyrazy w definicje już wcześniej stosowane."

-
-
- Z opinii biegłego wynika, że praca leksykografa nie ma charakteru naukowego, choć zawiera pewne elementy badawcze, ale nie oznacza to, że ta praca nie jest twórcza i że jej wytwory nie podlegają ochronie na podstawie prawa autorskiego.

-
-
- Sąd Wojewódzki i Sąd Apelacyjny w Poznaniu przyjęły opinię biegłego; Sąd Najwyższy orzekł, że Kurpisz ma zapłacić PWN 524 tys. zł (odpowiedni procent zarobionych na słowniku pieniędzy)

Przykładowe realizacje języków w ramach Wikisłownika

Język rosyjski

дверь

дверь (język rosyjski)

[edytuj]

transliteracja:

wymowa:

znaczenia:

rzeczownik, rodzaj żeński

(1.1) drzwi

odmiana: (1.1) *дверь* |ь, ~и, ~и, ~ь, ~ью, о ~и; *двери* |и, ~ей, ~ям, ~и, ~ями / ~ьми, о ~ях

przykłady:

(1.1)

składnia:

kolokacje: (1.1) *открывать / закрывать / отпирать / подпирать / захлопывать / распахнуть / приоткрыть / взламывать* ~ → *otwierać / zamykać / odmykać / podperać / zatrząskiwać / otwierać na oścież / uchylić / wyłamywać* drzwi; *хлопать дверью* → *trzaskać* drzwiami; *стучать / звонить / помиться* в ~ → *pukać / dzwonić / dobijać się do* drzwi, *колотить* в ~ → *walić w* drzwi; *выскочить за* ~ → *wyskoczyć za* drzwi; *стоять в дверях* → *stać w* drzwiach; *подслушивать / стоять под дверью* → *podśluchiwać / stać pod* drzwiami; *входная / парадная / задняя / боковая / балконная / северная* ~ → *drzwi wejściowe / frontowe / tylne / boczne / balkonowe / północne*; *замочная скважина в дверях* → *dziurka od klucza w* drzwiach

synonimy:

antonimy:

wyrazy pokrewne:

związki frazeologiczne: *указать дверь* → *wyganiać*, *при закрытых дверях* → *za zamkniętymi drzwiami*

etymologia:

ПРОГЛОТИТЬ ЯЗЫК

---

związki frazeologiczne:

etymologia: Starożytni władcy dbając o tajemnice państwowe otaczali się niemą strażą. Niestety posiadanie niemego gońca było niemożliwe — powierzenie wszystkiego papierowi było zbyt niebezpieczne. Gонец miał zatem rozkaz, by w razie złapania przez wroga odgryźć sobie język i go połknąć. Połknąć dlatego, że wierzono iż czarami można nawet z samego języka wyciągnąć informacje.

uwagi:

КАКТУС (język rosyjski)

[edytuj]

transliteracja:

wymowa: [ˈkaktus] posłuchaj

znaczenia:

rzeczownik, rodzaj męski

(1.1) *bot.* kaktus

odmiana: (1.1) *lp* кáктус, ~а, ~у, ~, ~ом, о ~е; *lm* ~ы, ~ов, ~ам, ~ы, ~ами, о ~ах

przykłady:

(1.1)

składnia:

kolokacje:

synonimy:

antonimy:

wyrazy pokrewne: *przym.* кáктусовый

związki frazeologiczne:

etymologia: *gr.* Κάκτος

uwagi:

кактус (1.1)

[главная](#)
[архив новостей](#)

[инструкция](#) [здать подкорпу](#)

[поиск в корпусе](#)

[что такое корпус?](#)
[состав и структура](#)
[статистика](#)
[морфология](#)
[семантика](#)
[параметры текстов](#)

[о проекте](#)
[участники проекта](#)
[публикации](#)
[программные средства](#)
[использование корпуса](#)
[другие корпуса](#)

Поиск точных форм [?] A B V

Слово или фраза

Лексико-грамматический поиск [?]

Слово [?] A B V	грамм. признаки [?] выбрать	семант. признаки [?] выбрать
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
доп. признаки [?] выбрать	<input type="text"/>	

Расстояние: от до [?]

Слово [?] A B V	грамм. признаки [?] выбрать	семант. признаки [?] выбрать
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
доп. признаки [?] выбрать	<input type="text"/>	

Jidysz

Witaj na portalu jidysz!

[...] Mówcieże, dzieciaczki, zapamiętajcieże, moje drogie, czego się tu uczycie.

Powtarzajcie, jeszcze raz i jeszcze raz: komec alef — o! [...]

— „Na przypieku” Mark Warszawski

[strona główna](#)

[dla redaktorów](#)

[יִיִדִישׁ לֵעֵבֶט](#)

ver. 0.77b

[dyskusja](#)

[pomoc](#)

[pl](#)

[en](#)

[yi](#)

Informacje ogólne

słownik

Autorzy niniejszego [słownika](#) dokładają wszelkich starań aby wszystkie znajdujące się w nim hasła były zgodne z językiem standardowym według norm ortograficznych i gramatyki opracowanej przez YIVO.

Aktualnie w słowniku znajduje się ponad 7000 haseł, z których wszystkie zawierają romanizację YIVO, polską wymowę fonetyczną oraz zapis IPA. Prawie wszystkie rzeczowniki posiadają informacje o rodzaju oraz formę liczby mnogiej. Spora część haseł ma również podaną etymologię oraz wyrazy pochodne i synonimy. Niektóre hasła posiadają przykłady użycia słowa w zdaniu.

Docelowo planujemy uzupełnić słownik o brakujące przykłady oraz wszelkie możliwe odmiany. Na bieżąco dodawane są nowe hasła, a istniejące poszerzane są o brakujące elementy.

Obecnie nasz słownik jest największym nowoczesnym, powojennym słownikiem „wydanym”

Spis treści [\[ukryj\]](#)

- 1 Informacje ogólne
  - 1.1 słownik
  - 1.2 podręcznik
  - 1.3 więcej
- 2 Jak postugiwać się słownikiem
  - 2.1 indeks
  - 2.2 wyszukiwarka
  - 2.3 tłumaczenia z polskiego
- 3 Ostatnio dodane hasła
- 4 Wieża Babel
- 5 Statystyka
  - 5.1 od początku istnienia

Dlaczego Wikisłownik?

Jeden słownik, wiele funkcji:

2. słownik języków obcych (prawie 200)
3. słownik fleksyjny (miejsce na obszerną odmianę wyrazu)
4. słownik synonimów i antonimów
5. słownik frazeologiczny, słownik przysłów

-
-
1. słownik etymologiczny (dodatkowe udogodnienie - wyrazy pokrewne w hasłach)
  2. słownik skrótów
  3. słownik poprawnej polszczyzny (jak pisać, jak nie pisać i dlaczego)
  4. słownik multimedialny (ilustracje plus nagrania, które można odsłuchać w przeglądarce)

Źródła

- Bańko M., "Z pogranicza językoznawstwa i leksykografii", wydano nakładem wydziału polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2001
- "Bol'shoj enciklpedicheskij slovar' - Jazykoznanie", red. Jarceva V.N., Nauchnoje izdatel'stvo "Bol'shaja Rossijskaja encyklopedija", Moskwa 1998
- Wikipedia ;-)